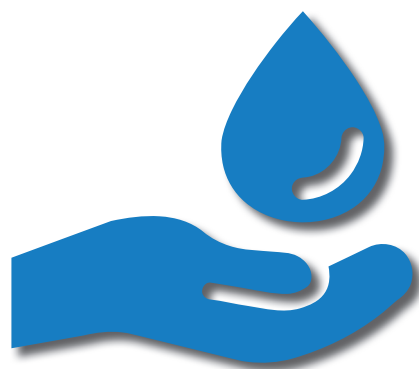

APA

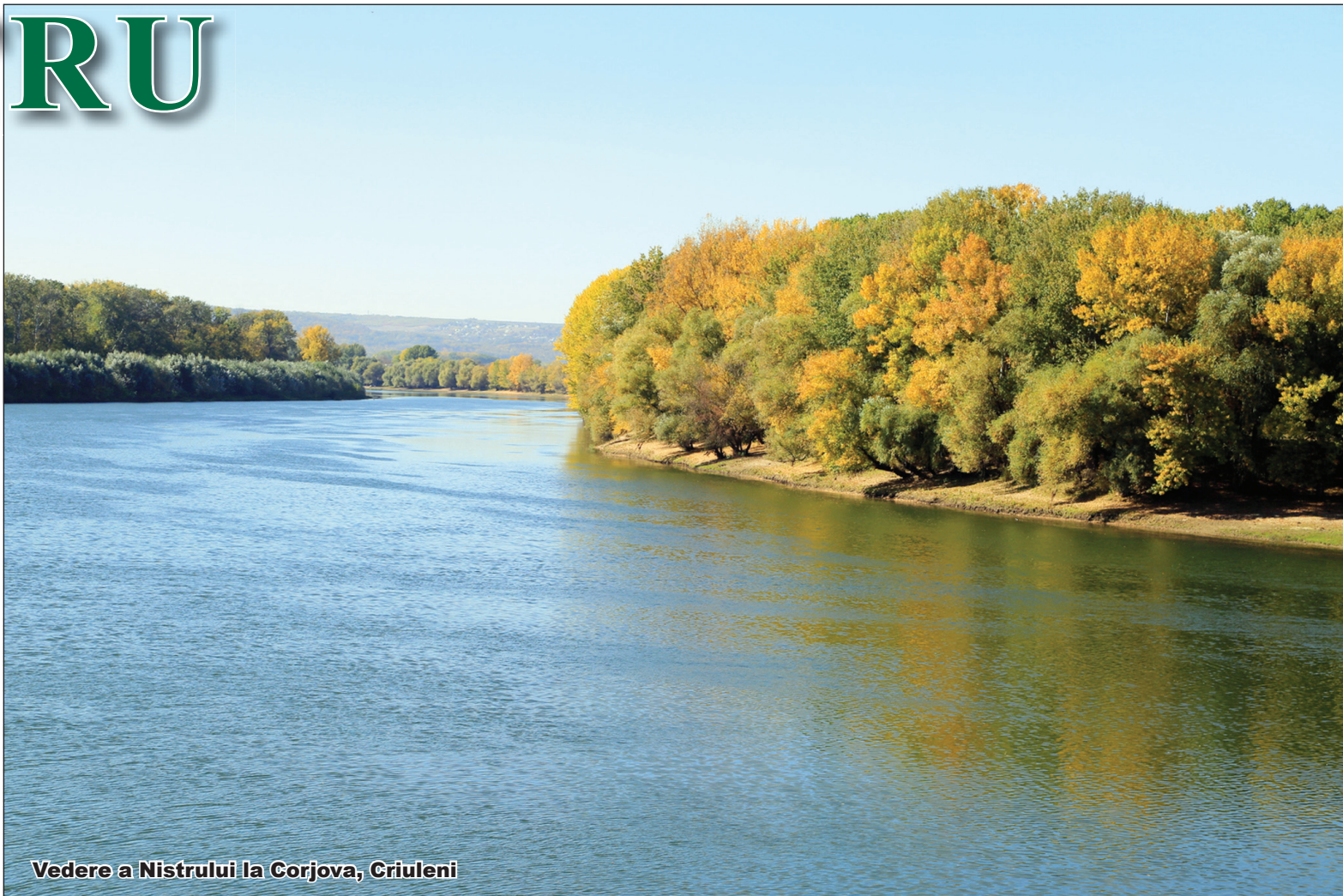
IZVOR AL VIETII ȘI SĂNĂTĂȚII

Octombrie 2018 ❖ Ediție specială ❖ Se distribuie în mod gratuit

NISTRU

Fluviul Nistru izvoarăște din Munții Carpați și după un drum de 1362 kilometri ajunge în liman, lângă Cetatea Albă, apoi se varsă în Marea Neagră. Fluviul își adună apele de pe o suprafață totală de 72100 km². Nistrul reprezintă cea mai importantă sursă de apă potabilă a R. Moldova.

Marele istoric român, Nicolae Iorga, călător pe multe meridiane ale globului, spunea că dintre toate peregrinările sale prin lume, cea mai frumoasă a fost cea de pe Nistru. Peisajul nistrean este foarte diversificat și spectaculos. De la Naslavcea, unde Nistrul intră pe teritoriul actual al R. Moldova și până la liman, se află cele mai multe monumente ale naturii și rezervații peisagistice din țară. Locurile pitorești de la Lencăuți, Călărășăuca, Rudi-Arionest, Holoșnița, Cosăuți, Soroca, Trifăuți, Napadova, Podoima, Japca, Climăuți, Vadul Rașcu, Socola, Ofatinți, Saharna, Horodiște, Lalo-va, Molovata, Holercani, Onițcani, Dubăsarii Vechi, Șerpeni, Speea, Telița, Chițcani, Copanca, Talmaz, Purcari, Tudora, Palanca și multe alte localități riverane constituie

Vedere a Nistrului la Corjova, Criuleni

adevărate bijuterii ale patrimoniului natural și spiritual din R. Moldova.

Din cele mai vechi timpuri Nistru este vegheat de 4 cetăți mari, moldovenești - Hotin, Soroca, Tighina și Cetatea Albă. Anticii îl numeau Tiras și numeroasele

altare dacice sau legende despre moartea lui Orfeu la Țăpova atestă o viață spirituală și religioasă bogată. De-a lungul timpului, malurile înalte, calcaroase din cursul său superior și de mijloc au adăpostit numeroase așezări umane și centre de credință, precum mănăstirile

rupestre de la Saharna, Țăpova, Japca sau Bacota.

Nistrul nu e doar o arteră acvatică a Moldovei, ci și una spirituală. Viitorul și dezvoltarea durabilă a Țării Moldovei vor fi determinate de atitudinea colectivă a moldovenilor față de acest fluviu care

trece prin istoria și ființa noastră națională, dându-ne tăria și credința de străjer la frontiera de est a latinității și civilizației europene.

Ocroțiți-vă comoara! Păstrați cu sfințenie și dragoste apele și frumusețile Nistrului!

PRUTUL

Râul Prut este unul dintre cele mai mari râuri din Ucraina de Vest, Republica Moldova și România, fiind unul dintre principalii afluenți ai fluviului Dunărea. Bazinul hidrografic Prut este unul transfrontalier, fiind partajat de cele trei țări sus-menționate. Din suprafața totală a bazinului, 28% se află pe teritoriul Republicii Moldova, 33% pe teritoriul Ucrainei, iar 39% pe teritoriul României.

Prutul la Pererita, baștina lui Grigore Vieru

Prutul izvorăște de pe versantul sud-vestic al muntelui Hoverla, la aproximativ 15 km sud-est de satul Vorokhta, din masivul Cernahora ai munților Carpați și se varsă în fluviul Dunărea, la sud de satul Giurgiulești, la o distanță de aproximativ 164 km de la gura de vărsare a Dunării.

Râul Prut are o lungime de circa 967 km, iar suprafața bazinului hidrografic constituie 27 540 km². Bazinul Prutului are o diversitate mare de condiții fizico-geografice, care se datorează structurii sale geologice, caracteristicilor geomorfologice și condițiilor climatice. O caracteristică importantă o reprezintă originea sa hidrologică montană, astfel încât debitul acestuia e suficient pentru a provoca inundații frecvente, care prezintă un pericol real pentru toate cele trei țări, pe care le traversează râul Prut, și nu doar pentru sectorul economic, dar și pentru viața oamenilor, care locuiesc în apropierea râurilor din cadrul bazinului.

În cadrul bazinului Prut în Republica Moldova, există o singură Centrală Hidroelectrică (CHE) situată în apropiere de orașul Costești la 576 km distanță de izvorul râului Prut. A fost construită pe Prut în colaborare cu România în 1978 și dată în exploatare în 1979. Construcția lacului de acumulare Costești-Stânca a modificat regimul hidrologic al râului Prut. Reglarea scurgerii, conform regulamentului de funcționare a lacului, duce la o redistribuire în timp a debitului apei. Conform acordului interguvernamental semnat dintre România și Republica Moldova, debitul minim (așa-numit debit ecologic) în aval de lacul de acumulare nu trebuie să fie mai mic de 25 m³/s.

În limitele Republicii Moldova, râul Prut are o lungime de 695 km și o suprafață a bazinului de 8226 km². Râul Prut face parte din Bazinul hidrografic Dunărea-Prut și Marea Neagră.

Doar prin implicarea tuturor cetățenilor moldoveni și ucraineni putem salva râul vieții noastre

Interviu cu Iuliana Cantaragiu, expertă proiecte, Centrul Național de Mediu, membră a Comisiei moldo-ucrainene privind utilizarea stabilă și protecția bazinului râului Nistru

Vedere a Nistrului la Cetatea Soroca

- Dragă Iuliana, cunoaștem că reprezintă oficial comunitatea guvernamentală de mediu din R. Moldova, societatea civilă, în Comisia moldo-ucraineană privind utilizarea stabilă și protecția bazinului râului Nistru. Ai avantajul să abordezi deschis problemele reale ale Nistrului, să informezi veridic opinia publică din R. Moldova, Ucraina și Uniunea Europeană despre modul de organizare și funcționare a Comisiei și despre capacitatea ei de a face față marilor provocări la care este supus fluviul vieții noastre. Dincolo de neîncrederea multor cetățeni în salvarea Nistrului de la o mulțime de proiecte antiecolice, putem vorbi că deja s-a cristallizat o voință comună a ecologiștilor moldoveni, ucraineni și europeni de a constitui un cadru instituțional și juridic modern, care să reglementeze activitățile umane în bazinul hidrografic al Nistrului și să formeze treptat instrumentele și mecanismele necesare care să asigure securitatea ecologică a peste 8 milioane de oameni, care viețuiesc în acest areal de 72 de mii de km pătrați? Există înțelegere și voință la Chișinău, Kiev și Bruxelles de a scoate Nistrul din păianjenișul intereselor obscure și a-i reîntoarce capacitatea naturală și menirea de bază de a asigura cu apă potabilă milioane de moldoveni și ucraineni?

- Odată cu ratificarea Acordului privind protecția și utilizarea durabilă a fluviului Nistru de către ambele părți semnatare - Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei -, a fost creat un cadru juridic transfrontalier pentru cooperare în vederea gospodăririi integrate a resurselor de apă din bazinul fluviului Nistru. Acest Acord a creat premisele fondării Comisiei mixte moldo-ucrainene privind utilizarea stabilă și protecția bazinului râului Nistru, ceea ce este un lucru foarte important în procesul administrării adecvate și sustenabile a resurselor

de apă din bazinul fluviului Nistru. Trebuie să subliniez că acest instrument de administrare a resurselor de apă este unul democratic, modern și nou pentru țările noastre, care prevede că la masa negocierilor se așează toate părțile interesate și caută soluții reciproc avantajoase în vederea utilizării responsabile a resurselor de apă, respectând dreptul de acces la apă în cantitate suficientă și de calitate bună a tuturor utilizatorilor de apă din bazinul hidrografic. Acest instrument este preluat din țările Uniunii Europene, care s-a demonstrat a fi unul foarte eficient, atât la nivel de bazine hidrografice interne, cât și transfrontaliere. Putem da ca și un exemplu de succes de pe continentul european, reabilitarea ecologică a fluviului Rin, care a fost facilitată de cooperarea internațională în cadrul Comitetului bazinului hidrografic al fluviului Rin, în componența căruia intră reprezentanți din 9 țări, unde locuiesc peste 60 mln de oameni, iar apa fluviului este sursa de apă potabilă pentru o populație de cca 30 mln de oameni. În ultimii 50 de ani, bazinul hidrografic al Rinului a fost transformat din „canalul de canalizare al Europei” (așa cum era cunoscut în general râul la începutul anilor 1970) în „cel mai curat râu din Europa” (așa cum a fost calificat de Le Monde la 17 octombrie 1996). Voința politică și maturitatea oamenilor din cele 9 țări europene au reușit această transformare pozitivă a râului pe parcursul a câtorva decenii.

Aceleași aspirații le avem și noi pentru bazinul fluviului Nistru, cel puțin cei din societatea civilă, atât din Moldova, cât și din Ucraina. Nimeni nu spune că ar fi simplu și nimeni nu are iluzia că această transformare s-ar produce repede. Să distrugi ceva este mai simplu decât să repara și să construiești. Cert este că bazele au fost puse prin crearea acestei Comisii

bilaterale, ceea ce demonstrează manifestarea unei dorințe de către ambele țări partenere implicate în acest proces de transformare. Însă nu trebuie să uităm că este un proces în care, în primul rând trebuie să învățăm să avem încredere unul în celălalt și, ulterior să manifestăm voință de transformare și bună-credință în acțiuni.

- Ce înseamnă Comisia moldo-ucraineană și în ce măsură ea poate deveni o instituție comună de administrare durabilă a bazinului hidrografic Nistru?

- După cum am menționat, Comisia este, în primul rând, o platformă largă de discuții și negocieri pentru reducerea poluării apei din bazinul fluviului Nistru, pentru protecția biodiversității acvatice și terestre din bazin, pentru utilizarea rațională și responsabilă a resurselor de apă în diferite scopuri, cum ar fi potabilizare, irigare, dar și în scopuri de producere a hidroenergiei. În administrarea resurselor de apă trebuie să înțelegem cu toții foarte clar că acțiunile unuia generează efecte pentru mulți alții, iar apa fiind o resursă naturală de bază pentru existența vieții, necesită a fi nu doar exploatată, dar și protejată, pentru durabilitatea vieții tuturor speciilor din bazin, inclusiv al oamenilor.

Din experiența noastră de activități în acest domeniu, sesizez că este un lucru pe care trebuie să-l învățăm cu toții atât pe râurile interne, cât și pe cele transfrontaliere - râul Prut și fluviul Nistru. Atât cei din Republica Moldova, cât și cei din Ucraina.

În momentul în care vom reuși să conștientizăm și să vizualizăm cu toții fluviul Nistru ca un organism viu și integru, înțelegându-i necesitățile naturale de funcționare, această Comisie va da rezultate plauzibile, acționând în interesul fluviului Nistru și a utilizatorilor de apă din bazin.

Posibil că este o abordare mai filosofică a subiectului, însă aceasta este cheia succesului pentru funcționalitatea Comisiei și ea depinde doar de oamenii implicați în acest proces. Dar, oricum am considera abordarea - filosofică sau ecologistă - avem nevoie de o reîntoarcere la atitudinile colective de până la comunizare, atitudini și practici ale comunităților riverane legate de un respect aparte față de natură, de un cult înăscut față de ape, de râuri, de Nistru. E timpul să ajutăm oamenii să iasă de sub carapacea tehnică, de beton sau armură, și să vadă apele, râurile în toată splendoarea și respirația lor, să le facă parte din ființa și viața lor cotidiană. Până la urmă, de comportamentul comunităților riverane și a societății în ansamblu, fiecare firioșor de apă, devine viață sau otrăvă.

- Întrunirea Comisiei de la Chișinău, din 17 septembrie 2018, cum o poți prezenta opiniei publice din R. Moldova? Există semne că ecologiștii din R. Moldova și Ucraina pot depăși obstacolele artificiale și să formeze o platformă comună, care să elaboreze o viziune unitară asupra ecosistemelor nistrene pentru ambele părți?

- Vreau să subliniez că însuși faptul desfășurării acestei ședințe deja e un semn pozitiv al procesului. Cum s-ar spune, am pornit la drum și nu mergem singuri, dar împreună. Deja sunt două lucruri pe care le putem marca drept pozitive.

În același timp, trebuie să spunem că prima ședință a inclus pe agenda zilei mai multe subiecte ce țin de modul de funcționare a Comisiei și a grupurilor de lucru. Totodată, au fost abordate câteva subiecte de interes comun, care s-au „copt” de mai mult timp atât în Republica Moldova, cât și în Ucraina, acestea fiind modul de funcționare a Nodului Hidroenergetic Nistrian, deversările apelor uzate

neepurate sau insuficient epurate din orașul Soroca (Republica Moldova) și din orașul Moghilev-Podolski (Ucraina), precum și problemele ecologice aferente funcționării centralei electrice de la Cuciurgan. A fost luată decizia de a forma un sub-grup de lucru care va atrage experți în evaluarea situației și oferirea de soluții, cu scopul de a pregăti propuneri de proiecte în vederea atragerii asistenței externe pentru soluționarea problemelor în cauză.

Trebuie să menționez, că în cadrul ședinței Comisiei a fost prezentată Declarația comună a Platformelor Naționale din Republica Moldova și din Ucraina a Forumului Societății Civile a Parteneriatului Estic privind producerea energiei hidroelectrice, cu preponderență prin exploatarea fluviului Nistru.

Eu calific toate aceste acțiuni ca semnale pozitive în procesul de activitate a Comisiei, și ele pot fi menținute atâta timp cât persoanele cu interese înguste de cartel nu vor exercita presiuni asupra Comisiei.

Un semn pozitiv a fost și prezența reprezentanților de la Secretariatul Comunității Energetice, care a fost sesizat anterior de societatea civilă referitor la riscurile de mediu pe care le provoacă funcționarea Nodului Hidroenergetic Nistrian și intențiile Ucrainei de a mai construi șase cascade în lanț prin cele șase hidrocentrale planificate în amonte.

- Când și cum vor interveni reglementările pentru complexul hidroenergetic de la Novodnestrovsk, reglementări menite să garanteze volumul necesar de apă pentru fluviu în aval de barajul de la Naslavcea?

- Este foarte dificil să facem o previziune în acest sens din simplul motiv că Acordul privind asigurarea funcționării Nodului Hidroenergetic Nistrian se negociază între Republi-

Nistrul la Mălaieștii Vechi, Criuleni

Nistrul la Palanca, Ștefan Vodă

Nistrul traversează Parcul Național Hotin, Ucraina

ca Moldova și Ucraina de 10 ani, iar Regulile de exploatare a complexului hidroenergetic se discută din 2014 și nici un document încă nu are o finalitate. S-a avansat în procesul negocierilor, însă subiectul asigurării debitului solicitat de Republica Moldova rămâne a fi încă unul deschis.

Trebuie să ținem cont că recent, la solicitarea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, a fost acceptată asistența tehnică din partea Guvernului Suediei pentru efectuarea unei cercetări complexe și elaborarea unui studiu de impact ecologic, social și economic a complexului hidroenergetic Nistean asupra segmentului fluviului Nistru care traversează Republica Moldova. Acest studiu trebuie să aducă argumente științifice Guvernului Republicii Moldova pentru negocierea articolelor în favoarea protecției fluviului Nistru din Acordul privind asigurarea funcționării Nodului Hidroenergetic Nistean. Studiul se preconizează a fi finalizat către finele anului 2019. Așa că, acum este foarte important ca Guvernul Republicii Moldova să nu se grăbească cu semnarea aceluiași Acord până la finalizarea studiului. Respectiv, societatea civilă, precum și întreaga societate, trebuie să fie în regim de alertă permanentă pentru monitorizarea acțiunilor Guvernului în acest domeniu.

- Care ar fi sugestiile tale pentru a fortifica activitatea Comisiei și a mobiliza cetățenii și autoritățile din R. Moldova și Ucraina să-și schimbe atitudinea egoistă față de Nistru și să-l trateze cu iubire și grijă, să-i refacă treptat afluenții și ecosistemele degradate sau distruse? Va deveni Comisia acel motor puternic care să genereze energiile necesare și să formeze opinia publică în favoarea salvării Nistrului de construcția celor șase baraje devastatoare?

- De fapt, eu consider că nu Comisia trebuie să fie cea care formează opinia publică, ci publicul trebuie să formeze opinia Comisiei, care trebuie să ia decizii în interesele publicului din bazinul hidrografic nistean. Publicul solicită – Comisia vine cu soluții. Din acest motiv este foarte important activismul civic al cetățenilor, care să-și poată exprima ferm doleanțele, ceea ce, de fapt, este o provocare mare pentru societatea noastră. Continuarea creșterii presiunii sociale asupra factorilor de decizie în vederea protecției și utilizării durabile a fluviului Nistru este foarte importantă, dacă vrem să supraviețuim ca și societate în acest spațiu, fiindcă de existența și sănătatea fluviului Nistru depind sănătatea și existența noastră, teritoriul țării noastre fiind foarte mic, din care aproape 2/3 din suprafață se află în bazinul fluviului Nistru. Să nu ne facem nici o iluzie că vom găsi soluții tehnice, alternative în cazul dispariției Nistrului. O regiune foarte bogată a Europei, cu pământuri fertile și un patrimoniu cultural deosebit, cu o populație de peste opt milioane de oameni, în cazul distrugerii Nistrului, se va transforma în pustiu, iar oamenii, în lipsă de apă, vor fugi de la casele lor, pe meleaguri străine. Este foarte important că am pornit la drum, chiar dacă am întârziat cu câteva decenii, este foarte important că Nistrul încă mai este viu și poate fi ajutat să-și refacă puterea naturală și ecosistemele, este foarte important să se conștientizeze că doar prin implicarea tuturor cetățenilor moldoveni și ucraineni putem salva râul vieții noastre.

Pentru conformitate:
Aurel DUMITRU

A FOST APROBAT

Planul de Gestionare a Districtului Bazinului Hidrografic Dunărea-Prut și Marea Neagră

Primul Plan de Gestionare a Districtului Bazinului Hidrografic Dunărea-Prut și Marea Neagră (PGDBH) a fost aprobat de Guvern, la 3 octombrie 2018. Scopul documentului este de a asigura protecția și îmbunătățirea stării resurselor de apă de suprafață și subterane, gestionarea durabilă a resurselor de apă în cadrul districtului bazinului hidrografic Dunărea-Prut și Marea Neagră. Planul este adresat tuturor autorităților responsabile de gestionarea apei: Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Agenției „Apele Moldovei”, Serviciului Hidrometeorologic de Stat, Agenției Naționale de Mediu, Inspectoratului pentru Protecția Mediului, Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale, autorităților publice locale, utilizatorilor de apă, sectorului neguvernamental.

Gestionarea și protecția resur-

selor de apă pe principiu bazinier, reflectate de planul sus-menționat, sunt principii prevăzute de Directiva Cadru privind Apa a Uniunii Europene (DCA). Republica Moldova, în calitate de țară asociată UE, și-a asumat responsabilitatea să armonizeze legislația în domeniul apelor la Directiva Cadru Apa, care are drept scop îmbunătățirea stării resurselor de apă și protecția acestora prin prevenirea deteriorării și asigurarea unei durabilități pe termen lung. Totodată, această Directivă mai asigură o abordare inovatoare în ceea ce privește gestionarea resurselor de apă bazată pe o abordare bazinală, luând în considerare limitele naturale ale bazinelor hidrografice. La nivel național, adaptarea și armonizarea DCA este reflectată în Legea Apelor Republicii Moldova, care a intrat în vigoare la 26.10.2013. Conform acestor documente, o importanță

Râul Ciuhur, afluentul Prutului, la Văratice, Râșcani

deosebită o are elaborarea Planurilor de gestionare a bazinelor hidrografice (PGBH).

Planul Bazinului Hidrografic Dunărea-Prut și Marea Neagră include o caracterizare generală a bazinului hidrografic, evaluarea stării apelor de suprafață și a celor subterane; principiile de identificare și delimitare a corpurilor de apă de suprafață (râuri și lacuri) și a celor subterane. O componentă cheie a PGBH reprezintă analiza principalelor presiuni și impactul acestora asupra corpurilor de apă.

În cadrul PGBH o atenție considerabilă este acordată analizei economice a utilizării resurselor de apă, care nemijlocit contribuie

la afectarea stării resurselor de apă din cadrul bazinului râului Prut: industria (inclusiv centrala hidroelectrică Costești-Stânca), captările de apă și deversările de ape uzate, agricultura, transporturile etc.

Pentru fiecare măsură inclusă în plan este stabilit un termen de realizare, resursele financiare (calculate estimativ) necesare implementării, instituțiile responsabile de implementare.

Planul va avea o evoluție de implementare și revizuire ciclică o dată la fiecare 6 ani, primul ciclu va fi finalizat în anul 2022. Datorită complexității obiectivelor de mediu, realizarea lor va depăși termenul de 6 ani, determinat pentru acest plan.

Râuri mici - probleme mari

Pitorescul peisaj din Valea Prutului de Mijloc

Cifra 3621 însumează numărul total al râurilor mici, cu debit permanent sau temporar, ce-și duc apele pe teritoriul Republicii Moldova. Dintre acestea, 9 au lungimea de peste 100 km, iar 247 – mai mult de 10 km. Lungimea totală a acestor cursuri de apă este de 16 mii km.

Cei mai mari afluenți ai fluviului Nistru sunt Răut, Ichel, Bâc și Botna. Iar cele mai mari râuri tributare ale Prutului sunt Ciuhur, Răcovăț, Camenca, Delia, Lăpușna, Sărata. Dintre râurile care se varsă în limanurile Dunării, cel mai mare este Ialpușul.

În prezent o mai mare atenție se acordă speciilor de pești ce habitează în râurile mari și lacurile de acumulare, create pe ele, sfidându-se importanța râurilor mici, care îndeplinesc funcții importante, atât ecologice, economice, cât și sociale. Dintre cele ecologice menționăm:

1. Rețeaua râurilor mici asigură regimul apelor subterane și stocul celor meteorice care, în fine, contribuie semnificativ la formarea condițiilor climatice locale și regionale.
2. Asigură regimul de curgere al râurilor mari.
3. Servesc ca filtre biologice în procesul de autoepurare.
4. Asigură boiști pentru multe specii de pești, creșterea și îngrășarea progeniturilor.
5. Servesc drept refugii pentru speciile de pești din râurile mari, în cazul dezastrelor ecologice.
6. Concentrează specii de pești de talie mică, ceea ce reprezintă o bază trofică importantă pentru mulți consumatori naturali.

De menționat că în trecut sectoarele medii și inferioare ale acestor râuri erau locuri de importanță majoră pentru migrația trofică a speciilor răpitoare de talie mare cum sunt: șalăul, somnul, știuca, avatul ș.a. Multe specii se reproduceau în albia acestor râuri mici (sau în zonele sale inundabile) pentru a-și asigura trofic progeniturile în procesul creșterii și dezvoltării ulterioare (scobarul, mreana, cleanul, crapul comun, plătica ș.a.).

Ca studiu de caz, poate servi zona de debușare

a râului Răut, care enumără 43 specii de pești, însă această bogăție specifică, în aparență, este alcătuită din două elemente de bază:

1. Specii caracteristice unui râu mic. Majoritatea fac parte din grupa celor de talie mică și medie (oblețul, boarta, murgoiul-bălțat, carasul argintiu, bibanul, babușca, speciile de zvârlugi, ciobănașul, mocănașul, osarul ș.a.).

2. Specii caracteristice fluviului Nistru care în anumite perioade se ridică activ în afluenții săi. O pondere semnificativă le revine celor economic valoroase (plătica, șalăul, avatul, scobarul, somnul, cleanul, morunașul, crapul, sângerul, ocheana, mreana comună ș.a.).

Din păcate, braconierii știu foarte bine despre aceste migrațiuni. În perioada apelor mari ei „împânzesc” albia până la or. Orhei cu plase pescărești, ietrii, fâci, construiesc garduri din nuiile prevăzute cu trecători înguste, iar unii nu ezită a folosi metodele barbare, cum ar fi pescuitul electric. În aceste condiții reproducătorii nu mai ajung la boiști, iar milioane de progenituri sunt private de șansa de a trăi și de a ne bucura pe viitor cu un trofeu frumos.

De aceea, este important să ajungă la mîntea și inima fiecărui cetățean al acestui „picior de plai” ce e bine și ce e rău pentru leagănul ființei noastre. Am face un lucru pe cînte dacă am avea grijă nu doar de curățenia „din fața casei”, ci și de cea de peste drum, din răpa satului, din albia pârăului, râulețelor, ceea ce, firește, contribuie la însănătoșirea mediului, la bunăstarea noastră și... vorbește o dată în plus de nivelul nostru de cultură.

Dr. Dumitru BULAT,
Institutul de Zoologie al ASM

CADRUL JURIDIC

Pentru protecția râurilor mici și bazinelor lor hidrografice

Legea apelor 272 din 23 decembrie 2011, prin adoptarea căreia au fost introduse concepte noi ce reflectă principiile managementului integrat al resurselor de apă, în special principiul de gestionare a apei la nivelul bazinului hidrografic, planificarea activităților pentru a aduce resursele de apă în conformitate cu starea indicatorului țintă stabilit, participarea comitetelor de bazin în procesul de gospodărire a apelor. Prin Legea apelor au fost transpuse parțial prevederile Directivelor cadru UE pe domeniul apei.

Legea nr. 440 din 27 aprilie 1995 cu privire la zonele și fișile de protecție a apelor, riurilor și bazinelor de apă reglementează modul de creare a zonelor și fișilor de protecție, regimul de folosire și activitatea de ocrotire a lor.

Subordonat Legii apelor nr. 272 din 23 decembrie 2011, a fost elaborat și aprobat cadrul normativ, care are scopul asigurării punerii în aplicare a prevederilor legii. Cu referire la managementul riurilor pot fi menționate:

Hotărîrea Guvernului nr. 775 din 04 noiembrie 2013 cu privire la hotarele districte bazinelor și subbazinelor hidrografice și hărțile speciale în care sînt determinate, prin care au fost stabilite și aprobate districtele bazinelor și subbazinelor hidrografice.

Hotărîrea Guvernului nr. 867 din 01 noiembrie 2013 pentru aprobarea Regulamentului-tip privind modul de constituire și de funcționare a Comitetului districtului bazinului hidrografic, care prevede modul de constituire și funcționare a comitetului districtului bazinului hidrografic.

Hotărîrea Guvernului nr. 866 din 01 noiembrie 2013 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de elaborare și de revizuire a Planului de gestionare a districtului bazinului hidrografic, transpune parțial art. 5, 11, 13, 14 și anexa VII din Directiva 2000/60/CE și are drept obiectiv stabilirea procedurii de elaborare a Planului de gestionare a districtului bazinului hidrografic pentru fiecare district al bazinului hidrografic, precum și procedura de analiză și revizuire a acestuia, în conformitate cu prevederile art. 19 alin. (3) din Legea apelor nr. 272 din 23 decembrie 2011.

Leagănul vieții

Apa, fiind una din cele mai răspândite substanțe pe pământ, reprezintă „leagănul vieții”. Anume mediul acvatic a generat primele forme ale vieții imperfecte și primitive, care, dezvoltându-se în continuu pe parcursul miliardelor de ani de evoluție, a condus spre formarea diversității biologice. De aceea, nici un proces biologic nu poate fi conceput fără apă. Ca rezultat al evoluției a apărut omul, încununând procesul de creație. Ca orice alt organism viu, omul nu poate exista fără apă. În timp ce omenirea s-a dezvoltat în armonie cu natura, sursele de apă și calitatea ei rămăneau neschimbate, dar pe parcursul ultimelor 2-3 secole, din cauza dezvoltării furtunoase a industriei și agriculturii, resursele acvatice și potențialul lor de renovare s-au redus puternic, pe când utilizarea apei în lume a crescut de 10 ori în timpul doar a ultimilor 100 ani. Calitatea apei este în descreștere continuă după indicii chimici și microbiologici, ceea ce conduce la o creștere semnificativă a cazurilor de îmbolnăvire și o intensificare a mortalității.

La ora actuală, există un șir de țări care se confruntă cu un deficit acut de apă potabilă, ceea ce limitează dezvoltarea economică a lor. Moldova se află

printre ele. Astfel, este bine cunoscut faptul că Moldova, din cauza unui șir de indici (amplasarea geografică, densitatea înaltă a populației, etc.) face parte din numărul țărilor cu cele mai limitate resurse acvatice și calitatea proastă a apei. Din aproximativ 15 miliarde de m³ de apă accesibilă (apele de ploaie, de suprafață și subterane) în medie doar 3 - 5 miliarde de m³ sunt potrivite pentru utilizare în scopuri potabile și gospodărești (după o prelucrare corespunzătoare, bineînțeles), iar necesitățile noastre constituie deja în jur de 2 miliarde m³, adică cantitatea de apă actualmente utilizată se apropie de maximul posibil, ceea ce, în mod firesc, nu poate să nu frâneze dezvoltarea economică de perspectivă.

Cu excepția influenței directe asupra omului, poluarea apei conduce la dispariția speciilor întregi de animale și plante, și nu doar a hidrobionților, ci și a celor de uscat. Cineva ar putea spune: „Și ce dacă a dispărut o specie? Eu nu am obținut și nici nu am pierdut nimic. Principalul e să nu pătesc eu ceva. Așa că n-am treabă cu poluarea apei”. Din păcate, o astfel de atitudine nu e inventată de noi - e o opinie realmente existentă. Oamenilor cu o astfel de percepție a realității nu are sens să

Vedere a Nistrului la Vărăncău, Soroca

le vorbim despre responsabilitățile omului față de natură și despre alte „noțiuni abstracte”.

În afara râurilor Nistru și Prut, pe teritoriul Moldovei curg aproximativ 3000 de râuri mici și pârâie, care formează bazinele râurilor Nistru, Prut și cel al Mării Negre. Cea mai mare parte a localităților este situată pe malurile râurilor mici, apa cărora se utilizează pentru irigare, adăpare

a vitelor, creșterea păsărilor acvatice, piscicultură, menținerea fertilității solurilor, utilizând nămolul în calitate de îngrășământ. În ultimul timp însă, din cauza gospodărilor iraționale, râurile mici și malurile lor s-au transformat în gunoști rezultate din diferite activități gospodărești. Ca urmare, a crescut semnificativ nivelul de poluare a apelor de suprafață și subterane, ceea ce a condus la o diminuare puternică

a nivelului general de stare a sănătății oamenilor, la creșterea mortalității atât adulte, cât și a celei infantile.

Luând în considerare cele menționate, precum și faptul că, din păcate, la ora actuală starea resurselor acvatice ale Republicii Moldova nu este serios studiată și controlată, pentru Mișcarea Ecologistă din Moldova problema protecției resurselor acvatice este una de ordin strategic.

Din poșta redacției

O sinteză foarte utilă

Dragă revistă NATURA, Am citit cu mare interes ediția specială dedicată problemelor râurilor și apei din R. Moldova. În calitate de profesoară, vă spun că am păstrat materialul pentru lecțiile de ecologie din toamnă, pentru a le cultiva elevilor sentimentul responsabilității față de resursele de apă, înțelegerea că acestea sunt limitate și trebuie păstrate.

Am încurajat elevii să răspundă și la întrebările chestionarului.

Nina CIUMAȘ, Orhei

Durerea Răutului ne este cunoscută

Dragă redacție, Vă mulțumim că ați pus problema situației jalnice în care au ajuns râurile. În ediția specială am citit cu mare durere constatările experților și, privind în jur, am văzut cât de mult au degradat lucrurile. Râurile mici au devenit canale de deșeuri, și, se pare, prea puțini sunt cei cărora le pasă.

Durerea Răutului o vedem zi de zi, căci locuim în preajma acestui frumos râu ce are nevoie de protecție. Apă este tot mai puțină, ne îngrijorează că s-a construit și o hidrocentrală la Brânzeni, că râul este barat și, practic, sugrumat. Vă rugăm să continuați a scrie la această temă.

Totodată, vă mulțumim pentru sfaturi întru menținerea apelor curate.

Am dori să aflăm mai multe și despre cum sunt trași la răspundere răufăcătorii, pentru că astfel prindem la curaj când trebuie să raportăm cazuri de poluare a mediului.

Nicolae ROȘCA, Ciocâltei

Pentru un Răut curat

Lecția elevilor de la Trebujeni

Peste 100 de persoane, majoritatea elevi, au curățat valea râului Răut în perimetrul localităților Trebujeni și Butuceni, în cadrul acțiunii de salubritate „Pentru un Răut curat”, inițiată de Mișcarea Ecologistă din Moldova.

Evenimentul s-a produs la 14 septembrie 2018, fiind parte a proiectului „Managementul integrat al resurselor de apă în Republica Moldova – pentru o dezvoltare durabilă și populație sănătoasă”, finanțat de către Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și Agenția Austriacă pentru Dezvoltare (ADA). Acțiunea de salubritate și educație pentru mediu a dat și startul celui mai amplu eveniment de curățenie al anului: Ziua Globală a Curățeniei.

Participanții la acțiune, „Pentru un Răut curat” au fost împărțiți în mai multe detașamente, reușind curățarea a câtorva zone adiacente râului Răut, în zona-nucleu

Echipa de voluntari este pregătită pentru demararea acțiunii de salubritate a Răutului

a rezervației cultural-naturale „Orheiul Vechi”: Gunoiștea satului Trebujeni, extravilanul satului Trebujeni, Izvorul medieval Trebujeni, Promontoriul Butuceni (Mănăstirea rupestră) și Traseul Furceni-Butuceni. Toate detașamentele au colectat, împreună, peste două tone de deșeuri, care au fost transportate cu vehicule speciale și depozitate la gunoiștea autorizată a satului Trebujeni.

„Mișcarea Ecologistă din Moldova vine, prin această acțiune, cu un îndemn către cetățeni, indiferent că locuiesc la Trebujeni, Butuceni sau în alte sate: de a păstra curate apele, a nu transforma

râurile în canale de deșeuri. Dimpotrivă, să avem, cu toții, grijă ca râurile Moldovei să devină parte din ființa noastră și din existența noastră, să le îndrăgim, să le curățim și să le iubim”, a spus, la deschiderea evenimentului, Alecu Reniță, președintele Mișcării Ecologiste din Moldova.

Acțiunea de salubritate, organizată de Mișcarea Ecologistă din Moldova, a avut drept parteneri Rezervația cultural-naturală „Orheiul Vechi”, Inspectia Ecologică Orhei, Gimnaziul Trebujeni. De asemenea, au participat voluntarii Fundației Ecodava, Orhei. Evenimentul s-a bucurat de atenția presei locale și a Revistei „Natura”.

Trebujeni - gunoiște neautorizată în apropiere de Răut

Elevii de la Trebujeni, îndrumați de profesoara Mariana Goncear

Răspunde și câștigă!

Chestionar

Dragi cititori, vă îndemnăm să răspundeți în continuare la întrebările chestionarului nostru și să le transmiteți pe adresa redacției revistei NATURA (Chișinău, str. S.Lazo, 13, MD 2004) sau pe e-mail (natura@natura.md), cu mențiunea „Chestionar despre apă”. Toți participanții vor primi un premiu din partea echipei redacționale – un set educațional despre apă. Cele mai interesante răspunsuri vor fi publicate în următoarea ediție specială. Data limită: 30 noiembrie 2018.

IMPORTANT: Primit în continuare și răspunsurile la întrebările din prima ediție dedicată apei (mai 2018).

1. Nume, prenume, localitatea, date de contact
2. Câte rezervații naturale/stiințifice se află pe malul râului Prut și care sunt acestea?
3. Ce râu izvorăște din Republica Moldova, însă se varsă în limanul Sasic lângă localitatea Tatarbuniar din Ucraina?
4. Câte raioane traversează râul Răut de la izvor până la vărsare?
5. Ce nume comun poartă două râuri din Republica Moldova (unul este afluent al râului Prut, iar celălalt este afluent al râului Nistru)?
6. Pe cursul cărui râu se află defileul Burlănești?
7. De unde izvorăște râul Bâc și care este lungimea acestuia?
8. Ce râu se varsă în Răut în dreptul localității Putinești din raionul Florești?
9. Care sunt lacurile de acumulare construite pe râul Ialpug, ce străbate sudul Republicii Moldova?
10. Dacă ați fi ministrul al mediului, ce ați face pentru salvarea râurilor?